

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

3. Мобілізовані ФОП на час служби звільнені від сплати податків: як скористатися новими нормами. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/914227.html>.

4. Програма релокації підприємств. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-e4853640a99a&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv>.

5. Огляд економіки України. Стан економіки під час війни. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>.

6. Програма «Доступні кредити 5-7-9%». Фонд розвитку підприємництва. URL: <https://bdf.gov.ua/>.

7. Гранти для бізнесу за програмою «є-Робота». Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yerobota>.

УДК 338.2

Васюта Юлія Михайлівна, Ширай Каріна Олександрівна, студентки

Науковий керівник: Свистун Л. А., к.е.н., доцент

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

МЕТОДИ САНАЦІЇ БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах затяжного військового конфлікту в Україні все більше підприємств у фінансовій кризі. Методи санації балансу підприємства є ключовим інструментарієм антикризового управління, спрямованим на відновлення платоспроможності та забезпечення стійкого розвитку господарюючого суб'єкта.

Ефективна санація балансу ґрунтується на комплексності заходів, які поєднують реструктуризацію активів і пасивів, оптимізацію структури капіталу та підвищення результативності управління фінансовими потоками, що дає змогу підприємству адаптуватися до умов зовнішнього середовища та внутрішніх обмежень [1, с. 54]. Санація повинна реалізовуватися як системний процес, орієнтований на усунення причин фінансової кризи, а не лише її зовнішніх проявів. У межах цього процесу можуть застосовуватися різні методи оздоровлення фінансового стану, які відрізняються за змістом, механізмами реалізації та очікуваним впливом на структуру балансу підприємства. Узагальнення основних із них подано у табл. 1.

Таблиця 1

Методи санації балансу підприємства

Метод санації	Сутність методу	Очікуваний результат
Реструктуризація активів і пасивів	Зміна структури та ліквідності активів, перегляд умов і розмірів зобов'язань, оптимізація співвідношення власного і позикового капіталу	Підвищення фінансової стійкості підприємства, забезпечення можливості обслуговувати борги, покращення ліквідності та ефективності використання ресурсів
Списання безнадійної заборгованості	Усунення з балансу активів, що не мають реальної вартості та не можуть бути повернуті або використані в майбутній діяльності	Формування достовірної фінансової звітності, зменшення штучно завищених активів, підвищення довіри інвесторів і кредиторів
Переоцінка майна (активів)	Приведення вартості основних засобів, нематеріальних активів та інших ресурсів до їх реальної (ринкової) вартості з урахуванням інфляції, фізичного і морального зносу	Створення реалістичного балансу, підвищення прозорості фінансової інформації, коректне формування амортизаційних відрахувань та фінансових результатів

Джерело: складено авторами за [2].

Наведені в табл. 1 методи свідчать про те, що санаційні заходи можуть здійснюватися як шляхом оптимізації структури балансу, так і шляхом коригування вартості активів чи усунення неефективних елементів майнового комплексу.

Кожен із методів має свої цілі та результати, проте всі вони спрямовані на покращення фінансової стійкості підприємства та підвищення достовірності його фінансової звітності. Важливо, що вибір конкретного інструментарію залежить від глибини фінансової кризи, особливостей структури капіталу та можливостей підприємства щодо реалізації змін.

Одним з провідних методів фінансового оздоровлення є реструктуризація активів і пасивів балансу [3]. Вона передбачає зміну складу, структури та ліквідності активів, а також перегляд умов і видів зобов'язань, зокрема строків погашення, відсоткових ставок і пріоритетності кредиторських вимог. Вчені констатують, що реструктуризація дозволяє підвищити фінансову стійкість, оскільки спрямована на узгодження обсягів зобов'язань із реальними можливостями підприємства щодо їх обслуговування, а також на оптимізацію використання наявних ресурсів, що забезпечує сформованість довгострокової стратегії фінансової санації [4, с. 230]. Автори наголошують, що успіх реструктуризаційних заходів залежить від здатності менеджменту своєчасно ідентифікувати дисбаланси в структурі капіталу та впроваджувати управлінські рішення, орієнтовані на підвищення ефективності діяльності.

Списання безнадійної заборгованості є важливим інструментом очищення балансу підприємства від активів, що не мають економічної цінності та не можуть бути використані в операційній або інвестиційній діяльності. Такий метод дозволяє реалістично відобразити фінансовий стан та позбутися завищених показників дебіторської заборгованості, які створюють ілюзію активів. Списання безнадійної заборгованості не означає відмову від претензій до контрагента, але передусім слугує інструментом формування достовірної фінансової звітності та поліпшення якісних характеристик балансу, що є необхідним для формування довіри потенційних інвесторів і кредиторів [2, с. 160].

Ще одним важливим методом санації є переоцінка майна, яка забезпечує приведення вартості активів у відповідність до їх ринкової ціни. Переоцінка дозволяє уточнити вартість основних засобів, нематеріальних активів та інших ресурсів, що створює реалістичну картину фінансового стану та сприяє коректному визначенню амортизаційних відрахувань, а отже – і фінансових результатів діяльності. На думку дослідників, переоцінка майна є особливо актуальною в періоди інфляційних коливань та змін у структурі ринку, коли балансова вартість активів може суттєво відрізнятись від їх реальної економічної корисності. Таким чином, вона виконує роль інструменту підвищення прозорості та економічної обґрунтованості управлінських рішень.

Водночас реалізація зазначених методів потребує наявності ефективної управлінської команди, здатної приймати стратегічні рішення в умовах невизначеності. Важливу роль відіграє також налагоджена система внутрішнього контролю, яка дозволяє своєчасно виявляти ризики та попереджати поглиблення фінансових проблем. Підприємства, що зволікають із проведенням санаційних заходів, значно ускладнюють процес відновлення своєї платоспроможності, адже втрата фінансової стійкості поглиблюється з кожним звітним періодом. Крім того, варто враховувати, що успішна санація часто потребує залучення зовнішніх фінансових ресурсів, зокрема кредитних, інвестиційних або державної підтримки, що можливе лише за умови прозорості й обґрунтованості фінансових рішень. Важливим є також формування довіри з боку контрагентів, оскільки фінансова нестабільність підприємства здатна знизити його репутаційну вартість та погіршити умови співпраці з партнерами.

Отже, методи санації балансу підприємства – реструктуризація активів і пасивів, списання безнадійної заборгованості та переоцінка майна – є взаємодоповнюючими та спрямованими на забезпечення достовірності фінансової звітності, поліпшення ліквідності, підвищення інвестиційної привабливості та зміцнення платоспроможності підприємства. А загалом ефективна фінансова санація передбачає не одноразові заходи, а довгострокову, системну політику, орієнтовану на стабільність, розвиток та стійку конкурентну позицію підприємства на ринку.

Література

1. Румик І. І., Пилипенко О. О. Антикризове управління при реалізації санаційних заходів підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 3 (63). С. 51-60.
2. Череп А. В. Фінансова санація та банкрутство суб'єктів господарювання: підручник. Вид. 2-ге допрац. та допов. Запоріжжя: ЗНУ, 2025. 370 с.
3. Свистун Л.А., Роєнко К. В. Особливості та проблеми формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільної економіки. *Молодий вчений*. 2017. №11. с.1285- 1289.
4. Хома Д., Лопатовський В., Шпильовий В. Аспекти стратегування політики фінансової санації підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 1. С. 226-233.

УДК 338

*Добропас Анастасія Володимирівна,
магістрантка*

Науковий керівник: Птащенко Л.О., д.е.н., професор

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ BIG DATA АНАЛІТИКИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах посилення глобальної економічної нестабільності, трансформації фінансового ринку України та прискореної цифровізації, якісне фінансове прогнозування та ефективний ризик-менеджмент набувають першочергового значення забезпечення стійкості вітчизняних підприємств. Традиційні методи аналізу, що ґрунтуються на фінансових звітах, часто виявляються недостатніми для своєчасного реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища [1]. З огляду на це технології Big Data (Великі Дані) та Data Analytics (Аналітика Даних) набувають стратегічного значення, дозволяючи інтегрувати та обробляти величезні масиви структурованих і неструктурованих даних для формування глибоких інсайтів та підтримки прийняття фінансових рішень.

Сучасний фінансовий менеджмент вимагає трансформації до проактивного управління, зданого передбачати зміни, а Big Data є технологічною основою процесу. У сфері фінансового прогнозування використання Великих Даних дає змогу підвищити точність прогнозів через залучення зовнішніх, нефінансових даних. Замість лінійного екстрапольовання, підприємства можуть будувати складні прогностичні моделі на основі машинного навчання, які враховують сегмент ринку, динаміку конкурентів та оперативне включення макроекономічних шоків. У сфері ризик-менеджменту Big Data аналітика є незамінною для раннього виявлення та мінімізації втрат, зокрема, у сегменті кредитного ризику, де застосовуються моделі оцінки кредитоспроможності нового покоління. Зокрема, у банківському секторі України Big Data активно використовується для запобігання шахрайству та підвищення якості кредитного портфеля [2]. Аналіз